

Konference k vědecké práci v armádě

K vojenskovědecké práci na stupni svazku

Kolektiv štábu 14. motostřelecké divize

V současné době vidíme, že je rozvířena otázka plánování, organizace a provádění vědecké práce v naší armádě. Je zřejmé, že v celé této problematice nastal jakýsi zvrat, který podle všech dosavadních příznaků pomůže podstatně zkvalitnit celkový stav vědecké práce. Na základě našich zkušeností se rovněž chceme k této otázce krátce vyjádřit. Vždyť v uplynulém období jsme byli svědky toho, že např. u svazku se vědecká práce projevovala ve vědeckých konferencích, anebo ve zpracovávání určitého pojednání, které mělo rozpracovat vcelku známé otázky vedení soudobého boje. Obdobná praxe byla podle tohoto vzoru zavedena zpravidla štábem svazku i vůči útvarům, kterým byly zadávány určité otázky z bojové činnosti jednotek. Je všeobecně známo, jaké byly skutečné výsledky této činnosti. Celou práci zpracoval jeden důstojník štábu svazku za případné spolupráce příslušníků druhů vojsk. Jejich práce byla v podstatě kompilační činností s využitím všech dosažitelných materiálů (s případným shrnutím některých praktických zkušeností v závěru celé práce). Výsledek této činnosti nebyl, vzhledem k nedostatku času a k malému zájmu ostatních příslušníků štábu svazku (kteří pochybovali o její účelnosti), kolektivně schvalován a projednáván a v tomto stavu byla práce odeslána nadřízenému štábu. Její další využití nebylo zpravidla žádné.

Je pochopitelné, že tato činnost v podstatě nepřinášela žádné kladné výsledky v rozpracování nových otázek, a že se prakticky o vědecké práci nedalo vůbec hovořit.

Je potěšitelné, že nynější názory na vědeckou práci, zvláště na stupni svazku se zásadně změnily, o čemž svědčí jednak „Prozatímní organizační a metodické směrnice pro vědeckou práci v ČSLA (Sm-Všeob-19)“, zvláštní číslo Vojenské mysl, vydané v roce 1961 a článek plukovníka Průši z 5. čísla Vojenské mysl (1961).

Podíváme-li se na úkoly, které mají svazky a útvary plnit podle článku 35 Sm-

všeob-19, vidíme, že vcelku odpovídají možnostem těchto stupňů velení.

Chceme se však vyjádřit k některým úkolům, stanoveným pro svazky a útvary. Nejprve je to „realizace výsledků vědecké práce“. Domnívám se, že bude tento úkol výhodnější formulovat tak, jak jej uvádí plk. Průša (VM č. 5/1961, str. 125–126), tj. „při různých zkušebních cvičeních prověřovat některé otázky praktické činnosti vojsk“. Chceme-li totiž realizovat výsledky vědecké práce u vojsk, je to možno zpravidla provést až tenkrát, jsou-li tyto výsledky zakotveny v bojových řádech, po případě v jiných směrnících a rozkazech velení armády, poněvadž dříve tyto nové otázky do výcviku vojsk není možné zavádět (jak už bylo dříve v celé armádě usměrněno). V uvedeném předpise je možno podle našeho názoru vypustit úkol:

— dbát o zvyšování teoretických znalostí svých příslušníků. Tento úkol je podle našeho názoru samozřejmý a vyplývá z plnění základních funkčních povinností všech důstojníků a nelze jej považovat za součást vědecké práce.

Podle všech materiálů uveřejněných k vědecké práci v naší armádě je zřejmé, že hlavním úkolem štábu a vojsk od štábů divize níže má v podstatě být:

— shromažďování a zevšeobecňování poznatků a údajů z praktického života vojsk,

— příprava a provádění zkušebních cvičení a zaměstnání, přezkoušení dílčích otázek v praktické činnosti vojsk.

Domnívám se, že tyto úkoly plně odpovídají možnostem štábů a vojsk a mohou přinést skutečně hodnotné výsledky.

Ke splnění prvního úkolu jsou v rámci svazku i útvarů poměrně značné možnosti. Vždyť v současné době praporeční a plukovní taktické cvičení jsou prováděna na značnou vzdálenost, umožňující přezkoušet řadu otázek. Uvážíme-li rozsah vyvedení bojové techniky, vidíme, že při těchto zaměstná-

ních je možno získat řadu dobrých zkušeností z bojové činnosti vojsk.

Domníváme se, že v tomto směru by bylo užitečné navázat užší spolupráci jednotlivých vědeckých pracovišť (kateder VAAZ a VUOJ) s jednotlivými svazky, což by umožnilo širší účast příslušníků těchto kateder při cvičeních u vojsk. Při těchto cvičeních je možno sledovat i prověřovat speciální učební úkoly a cíle. Na druhé straně by soudruzi z kateder přímou účastí při přípravě cvičení účinně pomohli štábům svazků a útvarů při přípravě různých zaměstnání a pomohli by tak včleňovat do těchto zaměstnání nové otázky a názory.

Obdobnou praxi lze uplatnit i při plnění druhého úkolu, tj. při přípravě a provádění různých zkušebních cvičení a zaměstnání. Domníváme se, že by bylo výhodné při jejich přípravě a provedení vyhradit určitou časovou zálohu v plánu bojové a politické přípravy a dát velitelům svazků větší pravomoc v jejich provádění na stupni prapor a níže.

V průběhu výcvikového roku se totiž vyskytnou různé problémy, které by bylo účelné prověřit a prakticky přezkoušet v úzké součinnosti s jednotlivými vědeckými pracovišti. Vždyť vezmeme např. současný stav naší obrany. Jisté by bylo účelné na některých stupních prakticky prověřit určité zásady z vedení obranného boje v soudobých podmínkách.

V článku plukovníka Průši je též jako jedna z forem vědecké práce na stupni svazku uváděna příprava a provedení ukázkových cvičení. K tomuto problému se chceme krátce vyjádřit. Dosavadní zkušenosti totiž ukazují, že by bylo vhodné plánovat ukázková cvičení na kterémkoli stupni velmi uvážlivě a hluboce si předem promyslet cíle, které mají být při ukázkových cvičeních splněny. Dosavadní praxe je zatím taková, že ukázková cvičení jsou prováděna velmi často, přičemž výsledek vzhledem k vynaloženému úsilí při jejich přípravě je poměrně malý. Zpravidla se ukazuje to, co v praxi ostatní útvary a jednotky při plnění úkolů bojové a politické přípravy nejsou schopny v průběhu výcvikového roku provádět, poněvadž nemají takové materiální zabezpečení, které je možno pro ukázkou připravit a ani takové časové možnosti pro jejich přípravu. V neposlední řadě je nutno uvážit i národohospodářská hlediska, poněvadž ukázková cvičení jsou velmi nákladná.

Nyní ještě několik slov k organizačnímu zabezpečení vědecké práce u svazku. Plukovník Průša v dříve uvedeném článku na-

vrhuje mít tabulkově u svazku pomocníka náčelníka štábu pro řízení vědecké práce.

Domníváme se, že toto řešení by jistě přispělo ke kvalitě věci, avšak v žádném případě nedoporučujeme realizovat návrh plukovníka Litery ve zvláštním čísle Vojenské myslí, aby tuto funkci plnili „učitelé škol na zkušene a kandidáti vojenských věd na praxi“ (str. 38). Tito soudruzi by podle našeho názoru během svého poměrně krátkodobého pobytu u svazku nezískali trvalý přehled o situaci svazku a útvarů, jejich práce by se příliš podobala té, kterou konají ve vojenské akademii a jejich praxe u vojsk by se tak minula účinkem, poněvadž by dostatečně neprohlédli do problematiky praktického řízení a provádění bojové a politické přípravy u vojsk. Tuto skutečnost máme již ověřenu zkušenostmi z praxe příslušníků učitelského sboru akademii a učilišť u svazku.

Ještě několik poznámek k tématice vědecké práce v armádě. I když nám může být vytknuto, že máme „přízemní zájem“, domníváme se, že by např. pro naši armádu kromě řešení a studia zákonitostí a způsobů vedení soudobých operací bylo prospěšné více se zaměřit na otázky bezprostředně se týkající výchovy jednotek, přípravy štábů, metodiky práce velitelů a štábů v soudobých podmínkách, materiálně technického zabezpečení soudobého boje apod. Tyto názory nakonec potvrzují i autoři článků zvláštního čísla Vojenské myslí. Vždyť nám podle našeho názoru nepomůže jen řada obsáhlých úvah o vedení útočných operací, ale musíme si vyřešit i takové otázky, jak má vypadat z hlediska požadavků soudobého boje výstroj vojska v boji, poněvadž několik desítek kilogramů, které má voják vozit nebo nosit, odpovídá situaci v armádách před 20 až 30 i více lety. Vždyť není např. dodnes vyřešena typizovaná výbava štábů všech stupňů, jejich organizace, osobní výbava důstojníků v poli, ba ani uložení osobních věcí vojáků, zvláště osádek tanků apod.

Domníváme se, že zvláště v taktice je dcsud řada nejasností, poněvadž bojové řady nám pochopitelně nemohou dát úplnou a vyčerpávající odpověď na všechny otázky činnosti jednotek. A na jejich činnosti bude především záviset, zda se splní ty operace, jejichž řešení je v současné době v takové oblibě u našich důstojníků. Vezmeme-li si na druhé straně vojenské odborné časopisy Sovětské armády, můžeme velmi často vidět, že vědeckí pracovníci a vysocí funkcionáři v hodnosti generálů rozebírají otázky

bojové činnosti družstva, tanku, čtyři, rotý apod. v soudobém boji a srovnáme tuto skutečnost s tím, co uvádí podplukovník Skácel ve zvláštním čísle Vojenské mysli, že „většina aspirantů... vytrvale odmítá řešit problémy výchovy a výcviku našich velitelů, štábů a vojsk...“ (str. 34).

Velmi správný je podle našeho názoru např. návrh majora Kučery (ve zvláštním čísle na str. 19) zřídit pracoviště k řešení

problémů taktiky, nebo požadavek generálmajora Knotka, aby „vojenskovodecká práce sestoupila z globusu na Šumavu“ (str. 49).

Jediné dovedením všech otázek vědecké práce do skutečné praxe v životě nejnižších jednotek je možno říci, že celá činnost má skutečný význam pro zvýšení bojové připravenosti armády, a že nebyla jen „vědou pro vědu“.

Vztah operačně taktických pracovníků k otázkám technického rozvoje

(Zvláštní číslo VM 1961)

Major Bohuslav Kröhn

Účelem tohoto článku je u pozornit na některé z hlavních otázek, týkajících se komplexního posuzování úkolů vojenského technického rozvoje pracovníky operačně taktickými i technickými. Článek má přinést některé podněty k zvýšení úrovně metod práce na úseku vojenského technického rozvoje.

Vojenský technický rozvoj je součástí technického rozvoje v celostátním měřítku. Zásady efektivnosti technického rozvoje a potřeba ekonomicky využívat vědeckovýzkumné a vývojové základny vyžaduje, aby jednotlivé úkoly technického rozvoje, předtím, než začnou být realizovány v plánech výzkumu a vývoje, byly komplexně posouzeny jak pracovníky požadovatele, tak i řešitele a budoucího uživatele. Komplexní ujasnění existujících problémů a rozporů mezi všemi těmito partnery je **základním předpokladem** řešení úkolů technického rozvoje. Tato skutečnost byla potvrzena zkušenostmi z výzkumu a vývoje jak v oblasti civilního sektoru tak i v oblasti ozbrojených sil.

Již dnes dochází v ČSSR k mohutnému rozvoji vědeckovýzkumných pracovišť (výzkumných a zkušebních ústavů, nebo středisek v ozbrojených silách), které při řešení konkrétních úkolů nabývají speciálních znalostí a zkušeností vysoké úrovně. Plněmu využití jejich pracovních výsledků brání někdy ještě nedostatky, vyplývající z nedostatečné součinnosti řady různých vědních oborů, z nedostatečné součinnosti orgánů, jejichž spolupráce je nezbytnou podmínkou zabezpečení perspektivnosti řeše-

ných úkolů. Ukazuje se, že k dokonalému využití pracovních výsledků různých pracovišť je nezbytné nutné **umění** kloubit získané poznatky z jednotlivých pracovišť navzájem, synteticky zhodnotit dílčí pracovní výsledky a vytvářet jednotnou základnu pro úspěšné zvládnutí celého úkolu. Jde tedy o zdokonalení řídicí a organizátorské práce jak na úrovni vědeckovýzkumných pracovišť a výzkumných a zkušebních středisek, tak i v orgánech, odpovídajících za celkovou koordinaci a usměrňování rozvoje vojenské vědy a techniky.

Je pochopitelné, že pozornost koordinujících orgánů musí se stále více soustřeďovat na nejbližší problémy technického rozvoje, vyplývající z perspektivních potřeb armády. K zabezpečení těchto nejdůležitějších úkolů je zapotřebí součinnosti řady různých vědních oborů, pracovníků z různých pracovišť jako např. pracovníků technického rozvoje, pracovníků operačně taktických složek a dalších. Každému z nich při řešení problému připadá specifický pracovní podíl, jehož vyřešení přispívá jen částečně k úspěšnému zvládnutí celého úkolu. Komplexní charakter takového úkolu vede k formulaci hlavních úkolů technického rozvoje perspektivního charakteru. Těžiště činnosti tu bude vždy na pracovištích vědeckovýzkumných ústavů, výzkumných a zkušebních středisek a dalších institucí, hlavní důraz nutno však klást na **nové formy kolektivní spolupráce** velkých skupin složených z pracovníků různých oborů, zejména z oboru technického rozvoje a operačně taktického a vybraných pracovníků